

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

ՆՏ ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԱՏԱԽԱՉԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ՝ ՆՏ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ 309.1-ՐԴ ՆՈԴՎԱԾԻ 3-ՐԴ ՄԱՍԻ՝ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

4 փետրվարի 2011թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարոյությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի, Ա. Խաչատրյանի, Վ. Նովհաննիսյանի, Ն. Նազարյանի (զեկուցող), Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝

դիմող կողմի ներկայացուցիչ՝ ՆՏ գլխավոր դատախազության մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների գործերով վարչության պետ Վ. Շահինյանի,

պապասխանող կողմի ներկայացուցիչ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի նախագահի խորհրդական Դ. Մելքոնյանի,

համաձայն ՆՏ Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 25 եւ 71-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «ՆՏ գլխավոր դատախազի դիմումի հիման վրա՝ ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը ՆՏ գլխավոր դատախազի՝ 27.09.2010թ. ՆՏ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, դիմող եւ պապասխանող կողմերի գրավոր բացատրությունները, հերագուրելով ՆՏ քրեական

դափարարության օրենսգիրքը, վիճարկվող նորմը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Յ**.

1. ՆՏ քրեական դափարարության օրենսգիրքը ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 1998 թվականի հուլիսի 1-ին, ՆՏ Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 1998 թվականի սեպտեմբերի 1-ին եւ ուժի մեջ է մտել 1999 թվականի հունվարի 12-ից:

Օրենսգրքի՝ «Առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու սահմանները» վերաբառությամբ 309.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է.

«3. Մեղադրողը կարող է մինչեւ դափարանի խորհրդակցական սենյակ հեռանալը փոխել մեղադրանքը, այդ թվում նաեւ՝ խստացման առումով, եթե դափարական քննության ընթացքում հետազոտված ապացույցները անհերքելիորեն վկայում են, որ ամբաստանյալը կատարել է այլ հանցանք, քան այն, որը նրան մեղսագրվում է»:

Սույն գործով վիճարկվող նորմը ՆՏ քրեական դափարարության օրենսգրքում ներառվել է 2007 թվականի նոյեմբերի 28-ին ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված ՆՕ-270-Ն օրենքով:

2. Գործի փաստական հանգամանքները հանգում են հետեւյալին.

Երեւան քաղաքի Ավան եւ Նոր Նորք համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարանը 01.10.2009թ. դափարվճռով իշխանության ներկայացուցչին դիմադրություն ցույց տալով գուգորդված խուլիգանություն կատարելու եւ իշխանության ներկայացուցչի նկատմամբ ծառայողական պարտականությունները կատարելու հետ կապված առողջության համար վրանգավոր բռնություն գործադրելու համար Սամվել Մերյոժայի Կավեյանին մեղավոր է ճանաչել ՆՏ քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ եւ 4-րդ կետերով ու դափարապարտել է ազատազրկման 1 տարի ժամկետով: Նրա նկատմամբ նշանակված պարիժը ՆՏ քրեական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի կիրառմամբ պայմանականորեն չի կիրառվել:

Երեւան քաղաքի դափարապետի կողմից նշված դափարվճռի դեմ բերվել է վերաքննիչ բողոք՝ Սամվել Կավեյանին մեղսագրվող արարքի նկարագրության եւ դրա իրավաբանական որակման անհամապարասխանության մասով: Նշված բողոքը բավարարվել է, ՆՏ վերաքննիչ քրեական դափարանի 05.11.2009թ. որոշմամբ Երեւան

քաղաքի Ավան եւ Նոր Նորք համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարանի 01.10.2009թ. դափարվածի թեկնովել է եւ գործն ուղարկվել է Ավան եւ Նոր Նորք վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դափարան՝ ըստ էության նոր քննության:

05.02.2010թ. քրեական գործն ընդունվել է Երեւան քաղաքի Ավան եւ Նոր Նորք վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դափարանի վարույթ եւ նշանակվել դափարական քննության: 10.03.2010թ. դափարանը, քննարկելով ամբաստանյալին առաջադրված մեղադրանքը փոփոխելու եւ նոր մեղադրանք առաջադրելու նպատակով քրեական գործի քննությունը ՆՏ քրեական դափարավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածով սահմանված կարգով հեփաձգելու մասին մեղադրողի միջնորդությունը, որոշում է կայացրել այն բավարարելու մասին: 15.03.2010թ. ՆՏ ոստիկանության քննչական գլխավոր վարչության Երեւան քաղաքի քննչական վարչությանը հանձնարարվել է ՆՏ քրեական դափարավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածով սահմանված կարգով կարարել մի շարք քննչական եւ դափարակական գործողություններ:

10.05.2010թ. մեղադրողի կողմից որոշում է կայացվել Սամվել Կավեյանին նախկինում ՆՏ քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ եւ 4-րդ կետերով առաջադրված մեղադրանքը փոփոխելու եւ նրան ՆՏ քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով եւ 316-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նոր մեղադրանք առաջադրելու մասին: Նույն օրը կայացած դափարական նիստի ընթացքում ՆՏ քրեական դափարավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կարգով նշված որոշումը՝ ձեռք բերված նյութերի հեփ ներկայացվել է դափարանին, որից հեփո դափարանի որոշմամբ ամբաստանյալին եւ նրա պաշտպանին նոր մեղադրանքին ծանոթանալու համար ժամանակ է փրամադրվել եւ գործի դափարական քննությունը հեփաձգվել է:

23.06.2010թ. կայացած դափարական նիստի ընթացքում մեղադրողի կողմից հրապարակվել է Սամվել Կավեյանին առաջադրված նոր մեղադրանքը, այնուհետեւ նոր մեղադրանքի կապակցությամբ կողմերի դիրքորոշումը ճշտելուց հեփո, նախագահողը հայարարել է, որ ՆՏ վճռաբեկ դափարանի 18.12.2009թ. որոշման համաձայն՝ դափարանում մեղադրանքը փոփոխելիս մեղադրողի կողմից պետք է կայացվի ինչպես մեղադրանքը փոփոխելու մասին որոշում, **այնպես էլ կազմվի նոր մեղադրական եզրակացություն:** Հիմնվելով ՆՏ վճռաբեկ դափարանի կողմից նշված

որոշման մեջ արտահայտված դիրքորոշման վրա՝ ընդհանուր իրավասության դատարանը որոշում է կայացրել գործի դատական քննությունը հետաձգելու մասին՝ մեղադրողին ժամանակ տրամադրելով «նոր մեղադրական եզրակացություն» կազմելու համար: Մեղադրողը, համարելով, որ նոր մեղադրական եզրակացության կազմումն իր իրավասության մեջ չի մտնում, բավարարվել է միայն մեղադրանքը փոխելու մասին որոշման ընդունմամբ:

3. Դիմող կողմը վիճարկվող դրույթի հակասահմանադրականության վերաբերյալ ներկայացրել է հետևյալ հիմնավորումները.

ըստ դիմող կողմի՝ սպեղծված իրավիճակում առաջ եկած խնդիրը կայանում է նրանում, որ ՆՏ ստորադաս դատարանները, հիմք ընդունելով ՆՏ վճռաբեկ դատարանի որոշումը, դատարանում մեղադրանքը փոփոխելիս մեղադրողներից պահանջում են կազմել նոր մեղադրական եզրակացություն, իսկ եթե մեղադրողը բավարարվում է միայն մեղադրանքը փոփոխելու վերաբերյալ որոշում կայացնելով եւ չի կազմում նոր մեղադրական եզրակացություն, ապա այս դեպքում դատարանները գտնում են, որ մեղադրողը խախտել է մեղադրանքը փոփոխելու դատավարական կարգը եւ փոփոխված մեղադրանքը դիտում են որպես առոչինչ:

Դիմող կողմը գտնում է, որ ՆՏ վճռաբեկ դատարանի 18.12.2009թ. որոշմամբ արտահայտված մեկնաբանությամբ ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի կիրառումը հակասում է ՆՏ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի դրույթներին եւ սահմանադրական արդարադատության հարցերով բարձրագույն դատական արյանի՝ ՆՏ սահմանադրական դատարանի 02.04.2010թ. ՍԴՈ-872 որոշմանը:

ՆՏ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն. «Պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք իրավասու են կատարելու միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով»: ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ ՆՏ տարածքում քրեական գործերով վարույթի կարգը սահմանվում է ՆՏ Սահմանադրությամբ, միջազգային պայմանագրերով, ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքով եւ դրանց համապատասխան ընդունված այլ օրենքներով, իսկ այլ օրենքներում պարունակվող քրեադատավարական իրավունքի նորմերը պետք է համապատասխանեն ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքին:

Դափարանում մեղադրանքի փոփոխման կարգը սահմանված է ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածով, որի 2-րդ մասի համաձայն առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու եւ նոր մեղադրանք առաջադրելու համար դատական քննությունը հեփաձգելու վերաբերյալ մեղադրողի միջնորդությամբ դափարանը հեփաձգում է նիստը՝ անհրաժեշտ քննչական եւ դատավարական այլ գործողություններ կատարելու եւ նոր մեղադրանք առաջադրելու համար: Նույն մասի 2-րդ պարբերության համաձայն՝ առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու դեպքում մեղադրողը կազմում է առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու եւ նոր մեղադրանք առաջադրելու մասին որոշում, որը ձեռք բերված նյութերի հետ մեկտեղ ներկայացնում է դափարան:

Դիմող կողմի փաստարկների համաձայն՝ ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված չէ որեւէ իրավական նորմ, որը դափարանում մեղադրանքի պաշտպանություն իրականացնող դատախազին լիազորի գործով կազմել նոր մեղադրական եզրակացություն, ավելին՝ օրենսգրքի որեւէ հոդվածում նախատեսված չէ «նոր մեղադրական եզրակացություն» հասկացությունը, սահմանված չեն այդ փաստաթղթի կառուցվածքն ու բովանդակությունը, այն կազմող եւ հաստատող պաշտոնատար անձանց, փաստաթուղթը կազմելուն նախորդող եւ հաջորդող դատավարական գործողությունների շրջանակը եւ այլն: Ինչ վերաբերում է գործող քրեադատավարական օրենսդրությանը հայրնի միակ մեղադրական եզրակացությանը, ապա ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 196-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն այն նախաքննության՝ որպես քրեական դատավարության ինքնուրույն փուլի ավարտման ձեւերից մեկն է եւ, որպես մինչդատական վարույթին բնորոշ դատավարական փաստաթուղթ, չի կարող կիրառվել արդեն դատաքննության փուլում: Բացի դրանից, ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 29-րդ կետի եւ 270-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն մեղադրական եզրակացության կազմումը քննիչի, այլ ոչ թե դատախազի լիազորությունն է: ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 52-54-րդ հոդվածների համաձայն դատախազը լիազորված չէ կազմել մեղադրական եզրակացություն:

Ըստ դիմող կողմի՝ գործող օրենսդրության պայմաններում մեղադրանքի փոփոխման դեպքում «նոր մեղադրական եզրակացություն» կազմելու պարտականություն սահմանելով ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածով սահմանված կարգով կատարվող քննչական եւ դատավարական այլ գործո-

դությունների կատարումը, ըստ էության, նույնացվում է նախաքննության հետ, ինչը հակասում է ոչ միայն գործող քրեադատավարական օրենսդրությանը, այլև ՆՏ սահմանադրական դատարանի 02.04.2010թ. որոշմանը, որով ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի դրույթները ճանաչվել են ՆՏ Սահմանադրությանը համապատասխանող, և որում խոսք չի եղել լրացուցիչ երաշխիքների անհրաժեշտության մասին:

ՆՏ Սահմանադրության 92-րդ հոդվածի համաձայն Նայասրանի Նանրապետության բարձրագույն դատական արյանը, բացի սահմանադրական արդարադատության հարցերից, վճռաբեկ դատարանն է, որը կոչված է ապահովելու օրենքի միատեսակ կիրառությունը: Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունները սահմանվում են ՆՏ Սահմանադրությամբ և օրենքներով: ՆՏ վճռաբեկ դատարանի 18.12.2009թ. որոշմամբ սահմանվել է պարտադիր կատարման ենթակա կանոն, որով ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի կիրառման հակասահմանադրական պրակտիկա է ձեւավորվել: Դատարանների համար պարտադիր կատարման ենթակա այդպիսի պահանջը հակասում է ՆՏ Սահմանադրության 5-րդ և 103-րդ հոդվածների պահանջներին:

Ընդհանրացնելով, դիմող կողմը գտնում է, որ ՆՏ վճռաբեկ դատարանը, մեղադրանքի պաշտպանություն իրականացնող դատախազի համար սահմանելով ՆՏ քրեական դատավարական օրենսդրությամբ չնախատեսված պարտականություն, դուրս է եկել օրենքների միատեսակ կիրառությունն ապահովելու իր սահմանադրական լիազորության շրջանակներից, խախտել է ՆՏ Սահմանադրության 83.5-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, որի համաձայն քրեական, վարչական, քննչական (գույքային), կարգապահական պարասխանարվության ենթարկելու դեպքերը, կարգը և պայմանները սահմանվում են բացառապես օրենքներով, միաժամանակ խախտել է իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սահմանադրաիրավական սկզբունքը և իրականացրել է ՆՏ պետական իշխանության օրենսդիր միակ մարմնի՝ Ազգային ժողովի հիմնական գործառույթը:

4. Պարասխանող կողմը գտնում է, որ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 60-րդ հոդվածի հիմքով գործով վարույթը ենթակա է կարճման, քանի որ «գործը, որի շրջանակներում դիմումարուն դիմել է սահմանադրական դատարան գտնվում է ոչ թե դատախազի, այլ Ավան և Նոր-Նորք վարչական շրջանների

ընդհանուր իրավասության դափարանի վարույթում», այն դեպքում, երբ ՆՏ գլխավոր դափարխազը սահմանադրական դափարան կարող է դիմել բացառապես իր վարույթում գրնվող քրեական գործով:

5. ՆՏ սահմանադրական դափարանը, հաշվի առնելով սահմանադրական արդարադատության միջազգային պրակտիկան, գտնում է, որ ստեղծված իրավիճակը դասական առումով պետական իշխանության մարմինների միջև սահմանադրական լիազորությունների շուրջ ծագած վեճ է, որը, որպես կանոն, պետք է լուծվի բացառապես սահմանադրական դափարանների կողմից՝ վերջիններիս Սահմանադրությամբ նախատեսված համարժեք լիազորության առկայության պարագայում: ՆՏ սահմանադրական դափարանը նման լիազորությամբ օժտված չէ, ինչը նաև խոչընդոտում է Սահմանադրության գերակայության լիարժեք երաշխավորումը: ՆՏ սահմանադրական դափարանն այս հիմնախնդրին անդրադարձել է նաև իր փարեկան հաղորդումներում:

Ելնելով հիմնախնդրի կարեւորությունից ու արդարադատության արդյունավետության երաշխավորման անհրաժեշտությունից, նկատի ունենալով, որ վեճի առարկայի շրջանակներում հակադիր մոտեցումները հիմնավորելիս վկայակոչվում են ՆՏ սահմանադրական դափարանի իրավական դիրքորոշումները, ինչպես նաև հաշվի առնելով հիշյալ գործի քննության կոնկրետ առանձնահատկությունները եւ «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՆՏ օրենքի 68-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջները՝ ՆՏ սահմանադրական դափարանը կարելու է համարում իր սահմանադրական լիազորությունների շրջանակներում անդրադառնալ սույն վեճի առարկային՝ թե՛ ըստ ձեւի եւ թե՛ ըստ բովանդակության վերահսկողության շրջանակներում:

6. ՆՏ սահմանադրական դափարանն անհրաժեշտ է համարում նախ անդրադառնալ ՆՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետում ամրագրված՝ «գլխավոր դափարխազի վարույթում գրնվող կոնկրետ գործ» արտահայտության սահմանադրաիրավական բովանդակության բացահայտմանը:

Սահմանադրական դափարանն արձանագրում է, որ քրեադատավարական առումով ՆՏ օրենսդրությունը չի հստակեցրել «ՆՏ գլխավոր դափարխազի վարույթում գրնվող կոնկրետ գործ» հասկացությունը: Վերջին երեք փարվա օրենսդրական

փոփոխություններն այս հարցում վիճակն ավելի են խճճել: Գործնականում, թե՛ հեղափոխության փուլում, թե՛ նախաքննության փուլում գործի վարույթն իրականացնում են հեղափոխության ու նախաքննության մարմինները, դատական փուլում՝ դատարանը: Ուստի «գլխավոր դատախազի վարույթում գրնվող կոնկրետ գործ» սահմանադրական դրույթը չի կարող մեկնաբանվել ճյուղային-իրավական մեթոդաբանության կիրառման հիման վրա: Անհրաժեշտ է այն մեկնաբանել դրա սահմանադրական նշանակությանը համապատասխան՝ ՏՏ դատախազության սահմանադրական լիազորությունների շրջանակներում:

ՏՏ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ **կոնկրետ դատական սահմանադրական վերահսկողության ձեռի կիրառման շրջանակներում** ՏՏ Սահմանադրությունը ՏՏ սահմանադրական դատարան դիմող սուբյեկտ ճանաչելով ՏՏ գլխավոր դատախազին՝ առաջին հերթին հաշվի է առել Սահմանադրության 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի այն դրույթը, համաձայն որի՝ «Նայաստանի Նանրապետության դատախազությունը միասնական համակարգ է, որը ղեկավարում է գլխավոր դատախազը»: Ուստի սահմանադրաիրավական առումով «գլխավոր դատախազի վարույթ» հասկացությունը համարժեք է «ՏՏ դատախազության վարույթ» հասկացությանը:

Պարզաբանման անհրաժեշտություն ունի նաև «**իր վարույթ**» հասկացությունը: Գործող օրենսդրության համաձայն մինչդատական վարույթն իրականացնում են հեղափոխության եւ նախաքննության մարմինները, իսկ դատախազությունը հսկողություն է իրականացնում հեղափոխության եւ նախաքննության օրինականության նկատմամբ: Դատական քննության փուլում վարույթն իրականացնում է դատարանը, իսկ դատախազությունը դատարանում պաշտպանում է մեղադրանքը: «Նայաստանի Նանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» Նայաստանի Նանրապետության 2007 թվականի նոյեմբերի 28-ի ՆՕ-270-Ն օրենքի հիման վրա դատախազն այլևս նախաքննություն իրականացնելու իրավասություն չունի, ուստի այս իմաստով չի կարող որևէ գործ իր վարույթ ընդունել կամ իրականացնել: Եթե ՏՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետում օգտագործվող «իր վարույթում գրնվող կոնկրետ գործով» հասկացությունն ընկալվի գուր դրա քրեադատավարական իմաստով, ապա կստացվի, որ ՏՏ գլխավոր դատախազի այս լիազորության իրականացումը դառնում է անհնարին, քանի որ այդ լիազորության իրականացման համար ՏՏ գլխավոր

դափնախազը փվյալ գործը պեպք է ընդունի իր վարույթ եւ հանդես գա որպէս վարույթն իրականացնող մարմին, որի իրավասությունը չունի: Նամանման իրավակարգավորում է պահպանվել նաեւ «Սահմանադրական դափնախազի մասին» ՆՏ օրենքի 71-րդ հոդվածում (2006թ. հունիսի 1-ի խմբագրությամբ):

ՆՏ սահմանադրական դափնախազը գտնում է, որ ՆՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետում օգտագործվող «իր վարույթում գտնվող կոնկրետ գործով» հասկացությունը մեկնաբանելիս պեպք է հիմք ընդունել այդ հասկացության սահմանադրաիրավական նշանակությունը՝ ելնելով ՆՏ Սահմանադրության 103-րդ հոդվածում նախատեսված ՆՏ դափնախազության սահմանադրական լիազորությունների բովանդակությունից: **«Իր վարույթ» հասկացության առավել լայն մեկնաբանությունը ենթադրում է, որ վերջինս վերաբերում է բոլոր այն դեպքերին, երբ փվյալ փուլում այդ գործով վերջնական իրավական ակտ ընդունելու իրավասությամբ օժտված է հենց այդ մարմինը:** ՆՏ Սահմանադրությունը ՆՏ գլխավոր դափնախազին ճանաչելով որպէս կոնկրետ վերահսկողության շրջանակներում ՆՏ սահմանադրական դափնախազի դիմող սուբյեկտ՝ սահմանադրաիրավական իմաստով «կոնկրետ գործը» դիտարկում է դափնախազության լիազորությունների իրականացում բոլոր այն դեպքերում, երբ այդ մարմինն իր սահմանադրական գործառույթների շրջանակներում իրավասու է կայացնելու վերջնական որոշում:

Վերահաստատելով ՄԴՈ-844 որոշմամբ ՆՏ դափնախազության սահմանադրաիրավական կարգավիճակի ու լիազորությունների վերաբերյալ արտահայտած իր իրավական դիրքորոշումները՝ ՆՏ սահմանադրական դափնախազը գտնում է, որ ՆՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի իմաստով **«գլխավոր դափնախազի վարույթ» հասկացությունը վերաբերում է ՆՏ դափնախազության՝ ՆՏ Սահմանադրության 103-րդ հոդվածով նախատեսված բոլոր գործառույթների իրականացմանը:** Այդ գործառույթներից յուրաքանչյուրն իրականացնելիս, եթե ի հայտ է եկել դափնախազության պաշտոնատար անձի կողմից կոնկրետ գործով իր իրավասության շրջանակներում կայացվելիք որոշման հիմքում դրվող նորմարիվ ակտի դրույթի սահմանադրականության գնահատման հարց եւ այդ հարցի բարձրացումը չի խոչընդոտում պեպական իշխանության այլ մարմնի լիազորությունների բնականոն իրացմանը, ապա այդ հարցով ՆՏ գլխավոր դափնախազն իրավասու է դիմել ՆՏ սահմանադրական դափնախազին: Այլապէս, ՆՏ գլխավոր դափնախազը կգրկվի

սահմանադրական դատարանն ընդունելու իր սահմանադրական լիազորությունն իրականացնելու հնարավորությունից:

ՆՏ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ ՆՏ գլխավոր դատախազի՝ ՆՏ սահմանադրական դատարանն ընդունելու իրավասությունը՝ ՆՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի ընդհանուր փրամաբանության շրջանակներում, առաջին հերթին վերաբերում է մինչդատարանական վարույթի փուլին, քանի որ այս փուլում իրականացվող գործողությունների օրինականության ապահովումն ամբողջությամբ ՆՏ դատախազության սահմանադրական պարտականությունն է:

Դատարանական քննության փուլում մեղադրանքը պաշտպանելու՝ դատախազության սահմանադրական գործառույթն իրականացվում է արդարադատության ընդհանուր սկզբունքների, մասնավորապես՝ մրցակցության սկզբունքի շրջանակներում, եւ վերջնական որոշում կայացնելու իրավասությամբ օժտված է դատարանը: Ուստի այս փուլում կոնկրետ գործը գտնվում է դատարանի վարույթում, եւ վերջինս է ՆՏ Սահմանադրությամբ ճանաչվում ՆՏ սահմանադրական դատարանն ընդունող սուբյեկտ: Այս ընդհանուր կանոնից կարող են առանձնացվել միայն այն դեպքերը, երբ դատախազը գործի դատարանական քննության փուլում ինքնուրույն որոշում կայացնելու իրավասությամբ է օժտված: Դա կարող է լինել, օրինակ, մեղադրանքից հրաժարվելիս կամ մեղադրանքը փոխելիս: Օրենսդրորեն այս հանգամանքը հաշվի առնելը հնարավորություն կտա առավել արդյունավետ ու ամբողջական իրականացնել ՆՏ գլխավոր դատախազի՝ ՆՏ սահմանադրական դատարանն ընդունելու իրավասությունը:

Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է նաեւ, որ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 71-րդ հոդվածում սահմանադրական արդարադատության բնագավառում ՆՏ գլխավոր դատախազի իրավասուբյեկտության խնդրին հետեւողական եւ համակարգային լուծում չի տրված: Նիմախնդիրն օրենսդրական լրացուցիչ կանոնակարգման անհրաժեշտություն ունի: Նամապարասխան օրենսդրական կարգավորումները պետք է հաշվի առնեն, որ ընդհանուր իրավասության դատարանում գտնվող կոնկրետ գործով ՆՏ սահմանադրական դատարանն ընդունելու՝ ՆՏ գլխավոր դատախազի լիազորությունը կանոնակարգելով հանդերձ, այն պետք է սահմանափակվի երկու պայմանով. 1) դատարանի վարույթում գտնվող գործով ՆՏ գլխավոր դատախազը կարող է ընդունել ՆՏ սահմանադրական դատարանն միայն այն դեպքում, երբ վիճարկվող նորմն ուղղակիորեն առնչվում է դատախազի՝ մեղադրանքի պաշտպանության շրջանակներում իր իսկ սահմանադրական գործառույթի իրակա-

նացմամբ պայմանավորված ինքնուրույն որոշման կայացմանը, 2) եթե այդ նորմի վիճարկումն անխուսափելիորեն չի պահանջում կոնկրետ գործով վարույթի կասեցում:

Ներկա իրավակարգավորման շրջանակներում, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասում հստակ սահմանված է, որ «Դատարանները կարող են դիմել սահմանադրական դատարան համապատասխան գործով վարույթը սկսվելուց մինչև այդ գործով ըստ էության որոշում ընդունելու պահը, **իսկ գլխավոր դատախազը՝ ավյալ գործն իր վարույթ ընդունելուց հետո՝ մինչև այն օրենքով սահմանված կարգով իրավասու դատարան ուղարկելը**»:

Նաշվի առնելով ՏՏ Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի պահանջն առ այն, որ համապատասխան սուբյեկտները կարող են ՏՏ սահմանադրական դատարան դիմել «Սահմանադրությամբ եւ սահմանադրական դատարանի մասին օրենքով սահմանված կարգով», ինչպես նաեւ 100-րդ հոդվածի պահանջը, համաձայն որի՝ սահմանադրական դատարանն իրավական ակտերի դրույթների սահմանադրականությունը որոշում է «օրենքով սահմանված կարգով», ՏՏ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ ներկա իրավակարգավորման շրջանակներում, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասի եւ 60-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ավյալ գործի վարույթը ենթակա է կարճման՝ նույն օրենքի 32-րդ հոդվածի 2-րդ կետի հիմքով:

7. Նաշվի առնելով, որ առկա իրավական վեճն առնչվում է նաեւ ՏՏ սահմանադրական դատարանի՝ 02.04.2010թ. ՄԴՈ-872 որոշման շրջանակներում արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին եւ, մասնավորապես, ՏՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի սահմանադրաիրավական բովանդակության մեկնաբանմանը, ինչպես նաեւ նկատի ունենալով, որ ավյալ հիմնախնդիրը կարելուք նշանակություն ունի քրեական դատավարության հայեցակարգային զարգացումների հստակեցման առումով, ՏՏ սահմանադրական դատարանը, հիմք ընդունելով նաեւ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 19-րդ հոդվածի պահանջները, անհրաժեշտ է համարում արձանագրել.

Առաջին, քրեական գործերով վարույթի կարելուքագույն խնդիրը հանցագործության լրիվ եւ ժամանակին բացահայտումն է, այն նպատակով, որպեսզի քրեական օրենսգրքով չթույլատրված արարք կատարած յուրաքանչյուր ոք բացա-

հայրվի եւ քրեական օրենքով նախատեսված դեպքերում եւ սահմանված քրեադատարական կարգով պատասխանարվության ենթարկվի, ոչ մի անմեղ անձ հանցանքի կատարման մեջ չկասկածվի, չմեղադրվի եւ չդատարարվի, ինչպես նաև՝ ոչ ոք անօրինական կամ առանց անհրաժեշտության չենթարկվի դատարարական հարկադրանքի միջոցների, պատժի, իրավունքների եւ ազատությունների այլ սահմանափակման: ՏՏ Սահմանադրության 16-րդ, 18-րդ, 19-րդ, 20-րդ, 21-րդ եւ 22-րդ հոդվածներում նախատեսված են սահմանադրաիրավական կոնկրետ երաշխիքներ՝ իրեն ներկայացված մեղադրանքից անձի պաշտպանության համար: Միաժամանակ, պետության խնդիրն է ամեն փեսակի ուրնձգություններից անձանց (այդ թվում՝ իրավաբանական) իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանությունը: Քրեական վարույթում այդպիսի գործառույթի իրականացման կարելու միջոց է մեղադրանքի ինստիտուտը, որի կիրառմամբ իրավասու պաշտոնատար անձը ՏՏ քրեական դատարարության օրենսգրքով նախատեսված կարգով ներկայացնում է հիմնավորում՝ որոշակի անձի կողմից քրեական օրենսգրքով չթույլատրված կոնկրետ արարքի (հանցագործության) կատարման մասին (Քր. դատ. օր.-ի 6-րդ հոդվածի 20-րդ կետ): Մյուս կողմից, մեղադրանքի ինստիտուտը՝ իր սահմանադրաիրավական բովանդակությամբ, կոչված է օրենքով նախանշված կարգով երաշխավորել քրեական օրենսգրքով չթույլատրված եւ անձին մեղսագրվող արարքի կատարման վերաբերյալ նրան ներկայացված այդպիսի հիմնավորումից (մեղադրանքից) պաշտպանվելու իրավական (այդ թվում՝ արդարադատական) հնարավորություն:

ՏՏ քրեական դատարարության օրենսգրքում մեղադրանքի ինստիտուտը կարգավորող նորմերի համալիր ուսումնասիրությունը վկայում է, որ անձի կողմից հանցավոր արարքի կատարման հիմնավորումը մինչդասական, իսկ որոշ դեպքերում էլ՝ դատական վարույթներում ներկայացվում է պաշտոնական փաստաթղթերի՝ որոշման (մեղադրանք առաջադրելու, այն փոփոխելու, լրացնելու, նոր մեղադրանք առաջադրելու մասին) եւ մեղադրական եզրակացության ձեռով: Ընդ որում, եթե մեղադրանք առաջադրելու (փոփոխելու, լրացնելու, նոր մեղադրանք առաջադրելու) վերաբերյալ որոշումը (իրենց լիազորությունների շրջանակներում՝ քննիչի, դատախազի կողմից) կարող է կայացվել մինչդասական, դատական վարույթներում, ապա մեղադրական եզրակացությունը՝ որպես քրեական գործով նախաքննության արդյունքներն ամփոփոխ, ձեռք բերված ապացույցների շրջանակներում անձի (կամ անձանց) մեղավորությունը հիմնավորող պաշտոնական փաստաթուղթ, ՏՏ քրեական

դարավարության օրենսգրքի 38-րդ գլխի նորմերին համապատասխան, **առանց բացառության, կազմվում է քննիչի եւ հասարակում՝ նախաքննության նկատմամբ հսկողություն իրականացնող դատախազի կողմից՝ մինչդարական վարույթում**, որի հիման վրա էլ դատախազը դարարանում պաշտպանում է մեղադրանքը: Վերջինս ՏՏ քրեական դարավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածում նախատեսված հիմքերով եւ կարգով կարող է լրացվել կամ փոփոխվել՝ նոր մեղադրանք առաջադրելու վերաբերյալ դատախազի պարճառաբանված որոշմամբ, որը ձեռք բերված նյութերի (ապացույցների) հետ ներկայացվում է դարարան (նույն հոդվածի 2-րդ եւ 3-րդ մասեր):

Այսպիսով, մեղադրանքի ինստիտուտի գործող իրավակարգավորման, այդ թվում եւ՝ սույն գործով վիճարկվող նորմերի բովանդակությունից հետեւում է, որ.

ա) նախաքննության արդյունքներն ամփոփվում են մեղադրական եզրակացությամբ, որը կազմվում է **բացառապես քննիչի** եւ հասարակում՝ դատախազի կողմից (ՏՏ քր. դար. օր.-ի 270-րդ, 272-րդ եւ 274-րդ հոդվածներ),

բ) դատախազին մեղադրական եզրակացություն կազմելու (կամ նոր մեղադրական եզրակացություն կազմելու) լիազորություն վերապահված չէ, այն նախաքննական մարմնի՝ օրենքով ամրագրված լիազորությունն է,

գ) դատախազն օրենքով նախատեսված հիմքերի առկայության դեպքում պարտավոր է հասարակել մեղադրական եզրակացությունը, կամ՝ իր որոշմամբ մեղադրանքի ձեւակերպումից հանել առանձին կետեր, վերաորակել հանցագործությունը եւ հասարակել մեղադրական եզրակացությունը, կամ՝ գործը վերադարձնել քննիչին՝ լրացուցիչ քննություն կարարելու, լրացուցիչ մեղադրանք առաջադրելու, մեղադրանքը փոխելու կամ մեղադրական եզրակացությունը վերակազմելու համար,

դ) հասարակելով քննիչի կողմից կազմված մեղադրական եզրակացությունը՝ դատախազն իր սահմանադրաիրավական կարգավիճակին եւ օրենքով նախատեսված լիազորություններին համապատասխան **հանդես է գալիս որպես հետաքննության եւ նախաքննության օրինականության նկատմամբ հսկողություն իրականացնող, ինչպես նաեւ մեղադրական եզրակացությամբ հիմնավորված մեղադրանքը դարարանում պաշտպանող իրավասու սուբյեկտ**:

Վերահասարակելով ՍԳՈ-872 որոշմամբ արտահայտած իր իրավական դիրքորոշումները, սույն գործի առարկայի շրջանակներում **սահմանադրական**

դափարանը գտնում է, որ դափարան ուղարկված գործով «նոր մեղադրական եզրակացություն» կազմվել չի կարող եւ ինչպես վիճարկվող, այնպես էլ ՆՏ քրեական դատավարության գործող օրենսգրքի այլ նորմերով այդպիսի իրավակարգավորում նախատեսված չէ, հետեւաբար՝ քրեադատավարական նորմերն այլ կերպ մեկնաբանվել չեն կարող: Նոր մեղադրական եզրակացություն կամ մեղադրական եզրակացության վերակազմում կարող է փեղի ունենալ միայն մինչդարական վարույթում՝ նշված օրենսգրքի 274-րդ հոդվածում ամրագրված կանոններին համապատասխան՝ լրացուցիչ քննության շրջանակներում:

Երկրորդ՝ ՆՏ սահմանադրական դափարանը գտնում է նաեւ, որ քրեական գործով վարույթի շրջանակներում մեղադրանքի առաջադրման (փոփոխման, լրացման), ինչպես նաեւ մեղադրական եզրակացության կազմման (փոփոխման, լրացման) եւ հաստատման դատավարական ընթացակարգերում, մի կողմից, քննիչի, մյուս կողմից՝ դատախազի լիազորությունների (իրավունքների ու պարտականությունների) օրենսդրական վերոհիշյալ փարանջատումը բխում է ինչպես ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի, այնպես էլ՝ ՆՏ Սահմանադրության 103-րդ հոդվածի իրավակարգավորման ընդհանուր խնդիրներից ու նպատակներից, հիմք ընդունելով պետական իշխանության իրականացման օրինականության վերաբերյալ ՆՏ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածում ամրագրված սկզբունքը, համաձայն որի՝ պետական մարմինները եւ պաշտոնաբար անձինք իրավասու չեն կատարելու այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված չեն Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով: Ներեւաբար, դատախազն իրավասու է կատարել միայն այնպիսի գործողություններ, որպիսիք նախատեսված են ՆՏ Սահմանադրությամբ եւ օրենքով: Մյուս կողմից, դատաքննության փուլում դատախազի կողմից մեղադրանքի փոփոխման, լրացման, ամբաստանյալին նոր մեղադրանք առաջադրելու դեպքերում, դափարանի գործառույթը պետք է հիմնվի ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 23-րդ հոդվածում ամրագրված մրցակցային արդարադատության այն սկզբունքի վրա, համաձայն որի. «դափարանը հանդես չի գալիս մեղադրանքի կամ պաշտպանության կողմում եւ արբանայություն է միայն իրավունքի շահերը»:

Երրորդ՝ ՆՏ Սահմանադրության 19-րդ, 20-րդ, 21-րդ, 22-րդ հոդվածներում ամրագրված են հանցավոր արարքի կատարման մեջ մեղադրվող անձի իրավունքների

պաշտպանության երաշխիքներ: Միաժամանակ, Սահմանադրության 3-րդ եւ 14-րդ հոդվածներին համապատասխան պետության պարտականությունն է ապահովել մարդու իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանությունն ու անձեռնմխելիությունը: Քրեական գործի վարույթում մեղադրական եզրակացությունը ոչ միայն դատավարական փաստաթուղթ է, որով ամփոփվում են նախաքննության արդյունքները, ներկայացվում են անձին մեղսագրվող արարքի իրավաբանական որակումը եւ այն հիմնավորող ապացույցները, այլեւ հնարավորություն է ընձեռվում ամբաստանյալին (նրա օրինական ներկայացուցչին) կազմակերպելու եւ իրականացնելու առաջադրված մեղադրանքից պաշտպանվելու իրավունքը՝ կոնկրետ մեղադրանքի եւ այն հիմնավորող ապացույցների շրջանակում: Մեղադրական եզրակացությունն իրավական հնարավորություն է սրեղծում նաեւ գործով շահագրգիռ այլ անձանց՝ ապահովելու իրենց խախտված իրավունքների պաշտպանությունը:

Քրեական գործով վարույթում անձանց (նրանց օրինական ներկայացուցիչների) իրավունքները (այդ թվում՝ առաջադրված մեղադրանքին ծանոթանալը, նախաքննության ավարտման պահից գործի բոլոր նյութերին ծանոթանալը, դրանցից պարճեններ հանելը, մեղադրական եզրակացության պարճենը ստանալը եւ այլն) նախատեսված են ՏՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի մի շարք հոդվածներով (59, 61, 65, 66, 75, 77, 79, 265, 266, 267, 309.1 եւ այլն): Այսինքն՝ նախատեսված այդ իրավունքների շրջանակը եւ դրանց իրացման կոնկրետ ընթացակարգերը վկայում են, որ քրեական գործով առաջադրված մեղադրանքը, դրա ծավալը, անձին մեղսագրվող արարքի որակումը, գործում առկա ապացույցները եւ իրավաբանական նշանակության այլ տեղեկությունները միանգամայն հասանելի են գործով շահագրգռված անձանց եւ նրանց օրինական ներկայացուցիչներին: Ավելին, վերոհիշյալ օրենսգրքով նախատեսված են ընթացակարգեր հետաքննության մարմնի, քննիչի, դատախազի գործողությունների եւ որոշումների բողոքարկման համար: Ներկայումս, դատաքննության փուլում, երբ մեղադրողը գտնում է, որ անհրաժեշտ է ՏՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի նորմերի կիրառմամբ մինչդատական վարույթում առաջադրված մեղադրանքը լրացնել կամ փոփոխել, ապա խնդիրներ են առաջանում այդպիսի լրացման եւ փոփոխման բովանդակության (ծավալի) պարզաճ ձեւակերպման, շահագրգիռ անձանց ներկայացնելու եւ վերջիններիս կողմից իրենց իրավունքների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար: Այդ խնդիրների լուծման ընթացակար-

գերը նախապեսված են վիճարկվող հոդվածի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ եւ 4-րդ մասերում, համաձայն որոնց.

ա) մեղադրանքի լրացման կամ փոփոխման անհրաժեշտության դեպքում մեղադրողը դատական քննությունը հետաձգելու միջնորդություն է ներկայացնում (նույն հոդվածի 1-ին մաս),

բ) անհրաժեշտ հիմքերի առկայության դեպքում դատարանը հետաձգում է նիստը՝ ոչ ավելի, քան մեկ ամսով (2-րդ մաս),

գ) առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու դեպքում մեղադրողը կազմում է առաջադրված մեղադրանքը լրացնելու կամ փոփոխելու եւ նոր մեղադրանք առաջադրելու մասին **որոշում**, որը ձեռք բերված նյութերի (ապացույցների) հետ ներկայացնում է դատարան (2-րդ մաս),

դ) գործով շահագրգիռ անձանց (տուժողին, քաղաքացիական հայցվորին, քաղաքացիական պատասխանողին կամ նրանց ներկայացուցիչներին) դատարանը **նոր մեղադրանքին ծանոթանալու համար** ժամանակ է տրամադրում՝ նրանց միջնորդության դեպքում, իսկ ամբաստանյալին եւ նրա պաշտպանին՝ անկախ միջնորդությունից (4-րդ մաս):

Վերոհիշյալ նորմատիվ դրույթների առկայության պայմաններում սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ օրենսդիրը նախապես էլ է դատական վարույթի փուլում մեղադրանքը լրացնելու, փոփոխելու, այն դատավարական կարգով ձեւակերպելու եւ անձանց ներկայացնելու հստակ ընթացակարգեր, որպիսի պայմաններում չի խոչընդոտվում նաեւ անձի պաշտպանության իրավունքի իրացման այն ծավալը, որը նախապեսված է ՏՏ քրեական դատավարության գործող օրենսգրքով, նաեւ բացառվում է դատական քննության շրջանակներից դուրս մեղադրանք փոփոխելու հնարավորությունը: Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ **դատական քննության ընթացքում մեղադրանքը նոր մեղադրանք առաջադրելու մասին որոշմամբ կարող է փոփոխվել բացառապես այն սուբյեկտի, ԿՎԿՎ դեպքում՝ դատախազի կողմից, որն այդ մեղադրանքը պաշտոնապես ներկայացրել է դատարանին:**

Չորրորդ՝ սահմանադրական դատարանը կարելի է համարում նաեւ արձանագրել, որ թեեւ մինչդատական վարույթի ընթացքում ձեռք բերված ապացույցները եւ կայացված որոշումները դատարանի համար ունեն նախնական եւ

օժանդակ նշանակություն, այդուհանդերձ, մինչդարավան վարույթի արդյունքները կանխորոշում են դարավան քննության սահմանները, այսինքն՝ գործի քննությունը դարարանում կարավում է միայն ամբարարայի նկարամար եւ միայն այն մեղադրանքի սահմաններում, որը նրան առաջադրվել է մինչդարավան վարույթում:

Դրա հեղ մեկերեղ, չեն բարառվում այն իրավիճակները, երբ դարավան քննության ընթարցքում ապարցույցների հեղարգոման արդյունքում պարգվում են այնպիսի փասարական հանգամանքներ, որոնք հարյնի չեն եղել եւ չէին կարող հարյնի լինել մինչդարավան վարույթում, եւ որոնք գործում առկա այլ փասարական հանգամանքների հեղ օբյեկտիվորեն պահանջում են մեղադրանքի փոփոխում (խարարցման կամ մեղմարցման առումով) կամ լրարցում:

Տինգերող՝ վերահասարարելով ՄԴՈ-872 որոշմամբ արարահարարած իր իրավական դիրքորոշումները՝ ՏՏ սահմանարրական դարարանը գարնում է, որ մեղադրողի կողմից դարարանում մեղադրանքի փոփոխումը ոչ թե պերք է հիմբ կամ պարճառ հանդիսանա լրարցուցիչ նախարքնության (ինչը կհակասի ՄԴՈ-710 որոշմանը), այլ պերք է դարարանում հեղարգոմած եւ գործում առկա այլ ապարցույցների համարիր վերլուծության արդյունք (հեղերանք) լինի: Սակայն, եթե որոշակի բարարիկ դեպքերում մեղադրանքի փոփոխությունը (լրարցումը) պահանջի նոր ապարցույցների ձեռքերում, ապա դրա համար մեղադրողի միջնորդությամբ եւ դարարանի որոշմամբ (դարավարության բողր մասնակիցների կարծիքները լսելուց հեղո) կարող են օգարգործվել բարարապես գործի դարավան քննության ընթարցքում հասանելի դարավարական միջոցներ (նոր վկաների կանչ, փորճարքնությունների նշանակում, ապարցույցների հեղարգոմում կամ փասարթղթերի եւ այլ նյութերի պահանջում եւ այլն): Այսինքն՝ մեղադրանքի փոփոխությանը նախորդող գործընթարցը պերք է լինի հրարարակային դարարքնության շրջանակներում եւ դուրս չգա դարավան վերահսկողությունից: Տակառակ դեպքում կնսեմարցվի անկախ, անկողմնակալ եւ մրցակցային դարարանի սահմանարրարիավական դերը:

ՏՏ սահմանարրական դարարանը գարնում է, որ ՏՏ քրեական դարավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հողվածի 3-րդ մասի դրույթների սահմանարրարիավական բովանդակությունն անհրաժեշտ է մեկնարբանել եւ իրարցնել ներկայարցված իրավական դիրքորոշումների շրջանակներում:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100 եւ 101-րդ հոդվածների, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 60 (առաջին կետ), 63, 64 եւ 71-րդ հոդվածների դրույթներով, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց .**

1. ՆՏ քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործի վարույթը կարճել:

2. Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի եւ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 61-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

4 փետրվարի 2011 թվականի
ՍԴՈ-934